

ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ І СТРУКТУРНИХ ЗМІН У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МІСТ РЕГІОНУ

©2020 ЖАБИНЕЦЬ О. Й.

УДК [332:911.375]:339.9 (477.8)
JEL: F13; F39; R19

Жабинець О. Й. Оцінка тенденцій і структурних змін у зовнішньоекономічній діяльності міст регіону

У статті здійснено оцінку тенденцій і структурних змін у зовнішньоекономічній діяльності міст обласного значення Західного регіону України. Зокрема, проаналізовано основні показники зовнішньоекономічної діяльності міст за період 2012–2017 рр.; здійснено рейтингування міст за темпами приросту експорту, імпорту та прямих іноземних інвестицій, а також питомою вагою експорту товарів і послуг у загальному експорті міст, швидкістю та інтенсивністю структурних трансформацій. Виявлено зміни у структурі зовнішньоекономічної діяльності міст і в рівні їх імпортозалежності. Окреслено проблеми, що визначають стан зовнішньоекономічної діяльності в містах обласного значення Західного регіону України та запропоновано ключові напрями їх вирішення. Встановлено, що структура експорту аналізованих міст протягом 2012–2017 рр. представлена переважуючою часткою товарного експорту (в середньому більше 80% у 2012 р. і більше 75% у 2017 р.). На фоні зростання обсягів експорту послуг частка експорту товарів у 2017 р. дещо знизилася, однак залишилася вагомою складовою експортної діяльності. Доведено зростання обсягів експорту в містах обласного значення Західного регіону України та зниження імпортозалежності їх економіки. Підтверджено значний внесок міст обласного значення в нарощення експорту послуг і зниження обсягів надходження прямих іноземних інвестицій в економіку переважної більшості міст Західного регіону України.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, міста обласного значення, Західний регіон України, експорт, імпорт, прямі іноземні інвестиції, структурні зміни.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-8-13-19>

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 11.

Жабинець Ольга Йосифівна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу просторового розвитку, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Дольницького НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: olza@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6735-4036>

UDC [332:911.375]:339.9 (477.8)
JEL: F13; F39; R19

Zhabynets O. Yo. Assessing the Tendencies and Structural Changes in the Foreign Economic Activity of the Cities of Region

The article assesses the tendencies and structural changes in the foreign economic activity of the cities of regional significance of the Western region of Ukraine. In particular, the main indicators of foreign economic activity of cities for the period 2012–2017 were analyzed; cities were ranked by the rate of growth of exports, imports and foreign direct investments, as well as the proportion of exports of goods and services in the overall exports of cities, the speed and intensity of structural transformations. Changes in the structure of foreign economic activity of cities and in the level of their import dependence are identified. The problems defining the status of foreign economic activity in the cities of regional significance of the Western region of Ukraine are outlined and the key directions of their solution are suggested. It is determined that the structure of exports of the analyzed cities during 2012–2017 is represented by the prevailing share of commodity exports (on average above 80% in 2012 and above 75% in 2017). Against the background of the growth of exports of services, the share of exports of goods in 2017 decreased slightly, but remained a significant component of export activity. The growth of export volumes in the cities of regional significance of the Western region of Ukraine and the decrease of import dependence of their economies are proved. Significant contribution of the cities of regional significance to increasing the exports of services and reducing the volume of foreign direct investment to the economy of the vast majority of cities of the Western region of Ukraine are justified.

Keywords: foreign economic activity, cities of regional significance, Western region of Ukraine, exports, imports, foreign direct investments, structural changes.
Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 11.

Zhabynets Olha Yo. – PhD (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Department of Spatial Development, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: olza@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6735-4036>

Характерною особливістю сучасного етапу розвитку економічної системи є посилення глобалізаційних процесів, диверсифікація ринків, розширення економічних зв'язків між суб'єктами господарювання – представниками різних країн світу. Зважаючи на це, підвищується значення зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) країни в цілому

та суб'єктів господарювання зокрема, адже всі трансформації економічної системи чинять безпосередній вплив на особливості розвитку зазначеної сфери діяльності [1]. Зовнішньоекономічні зв'язки та зовнішньоекономічна діяльність відіграють важливу роль в економіці міст, забезпечуючи економічне зростання та створюючи конкурентне ринкове середовище.

Сучасний стан, тенденції та структурні зміни в зовнішньоекономічній діяльності в Україні та її регіонах є предметом дослідження багатьох вітчизняних

Роботу виконано в межах НДР «Трансформація структури економіки міст Західного регіону України» (№ 0119U002011).

науковців, зокрема: Алавердян Л. М., Гладкого О. В., Іщук С. О., Мельник М. І., Романенко О. В. та ін. Разом із тим аналізу особливостей, тенденцій і структурних змін у зовнішньоекономічній діяльності міст, у т. ч. міст обласного значення Західного регіону України, присвячено незначну кількість наукових розвідок, що обумовлює актуальність даної публікації.

Метою статті є оцінка тенденцій і структурних змін у зовнішньоекономічній діяльності міст обласного значення Західного регіону України.

За основними показниками ЗЕД у містах обласного значення Західного регіону України за період 2012–2017 рр. беззаперечним лідером як у 2012 р., так і у 2017 р. є м. Львів, однак тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності даного міста

протягом аналізованого періоду демонструють спадну динаміку за всіма позиціями (в експорті, імпорті та в залученні прямих іноземних інвестицій); така ж спадна динаміка прослідковується в містах Рівне, Берегово та Чоп (рис. 1).

Порівнюючи тенденції в експорті, імпорті та залученні прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ), бачимо, що в половині аналізованих міст спостерігається зростання експорту. Лідером у нарощенні експорту серед міст Західного регіону України є м. Мукачеве, товарний експортний потенціал якого формують такі основні підприємства-експортери, як УАП ТОВ з іноземними інвестиціями «Фішер-Мукачево» (експорт лиж і ключок); завод «Флекстронікс ТЗОВ» (експорт мобільних засобів зв'язку, обчислювальної техніки, побутових цифрових пристроїв та ін.); ПАТ

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

ЕКОНОМІКА

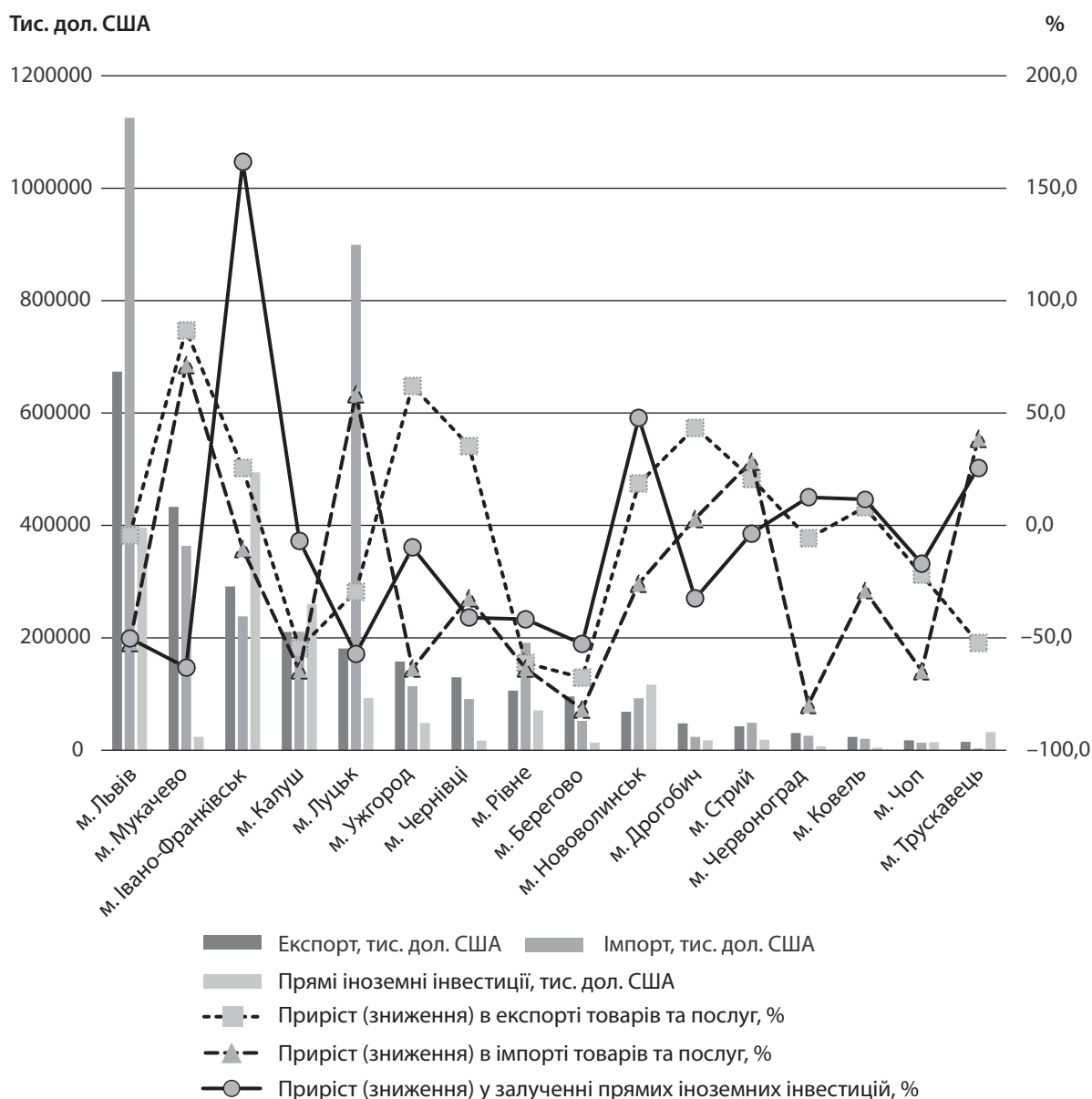

Рис. 1. Основні показники зовнішньоекономічної діяльності в містах обласного значення Західного регіону України у 2017 р. (ліва шкала) та їх зміна за період 2012–2017 рр. (права шкала)

Джерело: розраховано та побудовано за даними [2–7].

Мукачівський завод «Точприлад» (експорт телекомунікаційних гучномовців та кабелів для автомобільної промисловості); ТОВ «ЕНО Меблі Лтд» (деревообробка та виробництво меблів); ТОВ «Інтер-Каштан», ДП «Мукатекс», СП «Віад Сейлс-Мукачево», ВАТ «Мукачівська трикотажна фабрика «Мрія» та ін. Незважаючи на те, що майже всі вони працюють на давальницькій сировині, яку, відповідно, імпортують з-за кордону, однак створюють тисячі робочих місць, здійснюють сплату податків та забезпечують надходження експортної валютної виручки до бюджету [8, с. 29].

Найбільший приріст у залученні прямих іноземних інвестицій демонструє м. Івано-Франківськ. Це пов'язано із залученням промисловими підприємствами міста у 2017 р. майже 55% загальнообласного обсягу іноземних інвестицій, а отже, – зі зростанням у місті обсягів промислового виробництва. Зазначимо, що у 2017 р. промисловий комплекс міста був представлений такими основними галузями: виробництво та постачання електроенергії, газу та води (62,5%), машинобудування та виробництво готових металевих виробів (21,1%), виготовлення виробів з деревини та поліграфічна діяльність (1,9%), харчова (8,7%), легка (0,4%) та хімічна (0,2%) промисловість [9].

Рейтинг міст обласного значення Західного регіону України за темпами приросту в зовнішньоекономічній діяльності в розрізі її складових наведено в *табл. 1*, з якої видно, що найбільш інтенсивні позитивні зміни в експорті та імпорті серед аналізованих міст спостерігаємо в м. Мукачево, причому темпи приросту в експорті переважають темпи приросту в імпорті товарів та послуг, що також є позитивним фактором, оскільки зменшується імпортозалежність міста. Водночас за темпами залучення іноземних інвестицій м. Мукачево займає останню позицію, що вказує на значне зниження інвестиційної активності іноземних інвесторів. На нашу думку, це пов'язано передусім із тим, що місто вже достатньо отримало ПІІ в попередні роки, завдяки чому змогло вийти в лідери серед міст обласного значення Західного регіону України за нарощенням обсягів експортно-імпоротної діяльності.

Крім м. Мукачево, до п'ятірки лідерів за темпами приросту в експорті товарів та послуг увійшли також міста Ужгород, Дрогобич, Чернівці та Івано-Франківськ. Приріст у залученні ПІІ (крім лідера – м. Івано-Франківська) спостерігаємо також у містах Нововолинськ, Трускавець, Червоноград і Ковель. Таким чином, у третині аналізованих міст мають місце позитивні зміни в напрямі залучення ПІІ, а у половині міст – в експорті товарів і послуг.

Таблиця 1

Рейтинг міст обласного значення Західного регіону України за темпами приросту в ЗЕД за період 2012–2017 рр.

Місто	Темпи приросту (зниження) експорту, %	Рейтинг	Місто	Темпи приросту (зниження) імпорту, %	Рейтинг	Місто	Темпи приросту (зниження) ПІІ, %	Рейтинг
Мукачево	87,0	1	Мукачево	71,5	1	Івано-Франківськ	161,8	1
Ужгород	62,0	2	Луцьк	58,3	2	Нововолинськ	47,9	2
Дрогобич	43,6	3	Трускавець	38,5	3	Трускавець	25,6	3
Чернівці	35,4	4	Стрий	28,6	4	Червоноград	12,5	4
Івано-Франківськ	25,4	5	Дрогобич	3,1	5	Ковель	11,6	5
Стрий	20,8	6	Івано-Франківськ	-10,5	6	Стрий	-3,4	6
Нововолинськ	18,5	7	Нововолинськ	-25,8	7	Калуш	-6,7	7
Ковель	8,1	8	Ковель	-29,0	8	Ужгород	-9,8	8
Львів	-4,4	9	Чернівці	-32,3	9	Чоп	-16,9	9
Червоноград	-5,8	10	Львів	-52,4	10	Дрогобич	-32,5	10
Чоп	-21,9	11	Рівне	-63,6	11	Чернівці	-41,0	11
Луцьк	-29,5	12	Ужгород	-63,8	12	Рівне	-41,7	12
Трускавець	-52,2	13	Калуш	-64,5	13	Львів	-50,2	13
Калуш	-54,6	14	Чоп	-64,7	14	Берегово	-52,7	14
Рівне	-61,1	15	Червоноград	-79,7	15	Луцьк	-57,2	15
Берегово	-67,8	16	Берегово	-81,8	16	Мукачево	-63,2	16

Джерело: розраховано та складено за даними [2–7].

Зростання обсягів експорту в містах обласного значення Західного регіону України за період 2012–2017 рр. підтверджується коефіцієнтом покриття експортом імпорту (рис. 2). За даним показником м. Трускавець виділяється на фоні інших аналізованих міст, адже значення коефіцієнта покриття експортом імпорту перевищувало граничне (граничне значення = 1) у 2012 р. у більше, ніж у 13 разів, а у 2017 р. – більше, ніж у 4 рази. Зростання коефіцієнта покриття експортом імпорту у 2017 р. порівняно з 2012 р. у більшості аналізованих міст свідчить про зниження імпортозалежності їх економіки.

Рейтингування міст за часткою експорту товарів і послуг у загальному обсязі експорту, швидкістю та інтенсивністю структурних змін в експорті товарів та послуг дозволить виокремити лідерів серед міст Західного регіону України та, відповідно, кращі практики здійснення експортної діяльності, які в підсумку забезпечили такий вагомий результат. З табл. 2 видно, що у 2017 р. більше 90% загального експорту в містах Калуш, Володимир-Волинський, Нововолинськ, Луцьк і Червоноград припадає на експорт товарів. За часткою експорту послуг п'ятірка лідерів як у 2012 р., так і у 2017 р. серед міст обласно-

Рис. 2. Коефіцієнт покриття експортом імпорту за містами обласного значення Західного регіону України

Джерело: розраховано та побудовано за даними [2–7].

Розглянемо структуру експортної діяльності міст обласного значення Західного регіону України, інтенсивність та швидкість змін цієї структури, а також проведемо рейтингування міст обласного значення Західного регіону України за даними показниками (табл. 2). Як бачимо, структура експорту аналізованих міст представлена переважаючою часткою товарного експорту (більше 80% у 2012 р. і більше 75% у 2017р.); на фоні зростання експорту послуг у 2017 р. частка експорту товарів дещо знизилась, однак залишилась вагомою складовою експортної діяльності. Зазначимо, що на відміну від загальноукраїнської тенденції зниження експорту та імпорту товарів та послуг у Західному регіоні за аналізований період спостерігається зростання експорту товарів – на 19,9% [8, с. 27] та експорту послуг – майже у 2 рази (на 94,4%) [10, с. 64].

го значення Західного регіону України представлена містами Трускавець, Моршин, Дрогобич, Яремче та Чоп. Специалізація м. Трускавець в експорті послуг, перш за все туристичних, пояснюється його статусом рекреаційного центру, що, своєю чергою, вимагає постійного покращення матеріальної бази, інфраструктури тощо. Як наслідок, за темпами приросту прямих іноземних інвестицій місто увійшло до трійки лідерів, поступаючись лише Івано-Франківську та Нововолинську (див. табл. 1). У м. Трускавець серед інших аналізованих міст спостерігаємо також найінтенсивніші структурні зміни в експорті товарів. Аналізуючи інтенсивність структурних змін в експорті послуг, бачимо, що за період 2012–2017 рр. п'ятірка лідерів у рейтингу представлена містами Львівської та Закарпатської обл. (Новий Розділ, Берегово, Ужгород, Мукачево та Червоноград).

Рейтинг міст обласного значення за часткою експорту товарів і послуг, швидкістю та інтенсивністю структурних змін в експортній діяльності за період 2012–2017 рр.

Місто	Частка експорту товарів, %			Частка експорту послуг, %			Швидкість структурних змін, в. п.			Інтенсивність структурних змін, %					
	Рей- тинг 2012 р.	2017 р.	Рей- тинг 2017 р.	Рей- тинг 2012 р.	2017 р.	Рей- тинг	В ек- порти товарів	Рей- тинг	В ек- порти послуг	В ек- порти товарів	Рей- тинг	В ек- порти послуг	Рей- тинг		
Львів	84,4	72,5	14	17	15,6	9	27,5	6	19	11,9	4	85,9	19	176,3	11
Дрогобич	68,3	41,9	18	20	31,7	5	58,1	3	22	26,4	1	61,3	22	183,3	10
Моршин	32,5	38,2	21	21	67,5	2	61,8	2	3	-5,7	20	117,5	3	91,6	15
Новий Розділ	99,96	78,3	1	15	0,04	22	21,7	8	21	21,66	2	78,3	21	54250,0	1
Самбір	94,3	86,3	8	9	5,7	15	13,7	14	15	8,0	8	91,5	15	240,4	7
Стрий	79,0	80,8	17	14	21,0	6	19,2	9	6	-1,8	17	102,3	6	91,4	16
Трускавець	4,4	26,6	22	22	95,6	1	73,4	1	2	-22,2	21	604,5	1	76,8	20
Червоноград	97,3	92,2	5	5	2,7	18	7,8	18	14	5,1	9	94,8	13	288,9	5
Луцьк	98,3	95,6	4	4	1,7	19	4,4	19	12	2,7	11	97,3	12	258,8	6
Володимир- Волинський	93,5	97,0	10	2	6,5	13	3,0	21	5	-3,4	18	103,7	5	46,2	22
Ковель	89,5	90,0	12	6	10,5	11	10,0	17	10	-0,5	13	100,6	10	95,2	13
Нововолинськ	94,6	95,8	7	3	5,4	16	4,2	20	9	-1,1	14	101,3	9	77,8	19
Ужгород	93,7	77,1	9	16	6,3	14	22,9	7	20	16,6	3	82,3	20	363,5	3
Берегово	99,7	89,1	2	7	0,3	21	10,9	16	18	10,5	5	89,4	18	3633,3	2
Мукачеве	95,0	85,4	6	11	5,0	17	14,6	12	16	9,6	6	89,9	16	292,0	4
Чоп	39,2	65,3	20	18	60,8	3	34,7	5	1	-26,1	22	166,6	2	57,1	21
Івано-Франківськ	83,0	86,7	15	8	17,0	8	13,3	15	4	-3,8	19	104,5	4	78,2	18
Калуш	99,3	98,7	3	1	0,7	20	1,3	22	11	0,6	12	99,4	11	185,7	9
Коломия	84,9	86,2	13	10	15,1	10	13,8	13	7	-1,3	15	101,5	8	91,4	17
Яремче	65,4	60,7	19	19	34,6	4	39,3	4	13	4,8	10	92,8	14	113,6	12
Рівне	81,4	82,7	16	12	18,6	7	17,3	11	8	-1,3	16	101,6	7	93,0	14
Чернівці	90,4	80,8	11	13	9,6	12	19,2	10	17	9,6	7	89,4	17	200,0	8
Середнє значення	80,4	77,6	x	x	19,6	x	22,4	x	x	2,7	x	120,7	x	2772,0	x

Джерело: розраховано та складено за даними [2–7].

Середня інтенсивність структурних змін в експорті послуг міст обласного значення (див. табл. 2), яка є значно вищою, ніж в експорті товарів, підтверджує значний внесок міст обласного значення в нарощення саме експорту послуг.

Ключовими проблемами, які визначають стан зовнішньоекономічної діяльності в містах обласного значення Західного регіону та України в цілому, є [11, с. 42; 82–85]:

- 1) сировинна спрямованість національного товарного експорту;
- 2) низький обсяг тарифних квот для імпорту в ЄС товарів українського виробництва, а також встановлення вимог щодо дотримання українськими експортерами низки технічних нормативів, санітарних і фітосанітарних заходів тощо;
- 3) наявність низки обмежень з боку ЄС щодо надання транскордонних послуг, зокрема щодо надання послуг, які пов'язані із фінансовою діяльністю, внаслідок чого експорт даного виду послуг в аналізованих містах взагалі не здійснювався;
- 4) значна частка в структурі експорту послуг з переробки матеріальних ресурсів, що свідчить про орієнтацію більшості вітчизняних виробництв на виготовлення продукції з давальницької сировини;
- 5) зниження обсягів надходження прямих іноземних інвестицій внаслідок недовіри іноземних інвесторів до вітчизняної судової системи, наявності корупції, нестабільності гривні та фінансової системи України в цілому.

Вирішення окреслених проблем, на нашу думку, повинно здійснюватися як на місцевому, так і загальнодержавному рівні, виходячи з пріоритетів соціально-економічного розвитку та з урахуванням потреб України та її основних експортерів, у т. ч. при співпраці з ЄС, а також бути направлені на зростання інвестиційної привабливості держави, її міст і регіонів. Основними напрямками покращення стану зовнішньоекономічної діяльності та зростання інвестиційної активності іноземних інвесторів повинні стати:

- ✦ перегляд та усунення встановлених для України дискримінаційних умов торгівлі товарами та послугами з державами – членами ЄС у рамках економічної частини Угоди про асоціацію;
- ✦ диверсифікація ринків збуту вітчизняними експортерами, зокрема через активізацію азіатського та американського векторів торгівлі;
- ✦ зміна товарної структури експорту за рахунок скорочення частки її сировинної частини із одночасним зростанням частки експорту товарів кінцевого виробництва (з високою доданою вартістю);

- ✦ збільшення в загальній структурі експорту питомої ваги експорту послуг, зокрема за рахунок нарощення обсягів експортної діяльності у сфері інформаційних технологій та туризму;
- ✦ посилення системної роботи із поліпшення інвестиційної привабливості України та її регіонів, а також орієнтація надходження прямих іноземних інвестицій перш за все для технологічної модернізації економіки та створення сучасних виробництв.

ВИСНОВКИ

Оцінка тенденцій і структурних змін у зовнішньоекономічній діяльності міст обласного значення Західного регіону України дозволяє констатувати таке:

- 1) структура експорту аналізованих міст протягом 2012–2017 рр. представлена переважачою часткою товарного експорту (в середньому більше 80% у 2012 р. і більше 75% у 2017 р.); на фоні зростання обсягів експорту послуг частка експорту товарів у 2017 р. дещо знизилась, однак залишилась вагомою складовою експортної діяльності;
- 2) значення коефіцієнта покриття експортом імпорту у 2017 р. порівняно з 2012 р. зростає практично в усіх містах обласного значення Західного регіону України, що свідчить про зниження імпортозалежності їх економіки;
- 3) середня інтенсивність структурних змін в експорті послуг, яка є значно вищою, ніж в експорті товарів, підтверджує значний внесок міст обласного значення в нарощення саме експорту послуг;
- 4) зниження індексу інвестиційної привабливості України суттєво стримує активність іноземних інвесторів, а тому обсяги надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку переважної більшості міст Західного регіону України демонструють спадну динаміку. Водночас пріоритетними видами інвестиційних вкладень іноземних інвесторів в Україні в розрізі видів економічної діяльності залишаються інвестиції у професійну, наукову та технічну діяльність (станом на 01.01.2018 р. – 94,6%). ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гордополов В. Ю. Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності резидентів України. *Ефективна економіка*. № 11. 2016. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5264>
2. Головне управління статистики у Львівській області. URL: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
3. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
4. Головне управління статистики в Закарпатській області. URL: <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>

5. Головне управління статистики в Івано-Франківській області. URL: <http://www.ifstat.gov.ua/>
6. Головне управління статистики в Рівненській області. URL: <http://rv.ukrstat.gov.ua/>
7. Головне управління статистики в Чернівецькій області. URL: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>
8. Жабинець О. Й. Зовнішня торгівля товарами в містах обласного значення Західного регіону України: тенденції та структурні зміни. *Бізнес Інформ*. 2019. № 8. С. 26–33.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-8-26-33>
9. Промисловий комплекс м. Івано-Франківська у 2017 році. URL: <http://www.mvk.if.ua/uploads/files/47990.pdf>
10. Жабинець О. Й., Сухий О. О. Міста обласного значення у міжнародній торгівлі послугами в умовах глобалізації: регіональний зріз. *Проблеми економіки*. 2019. № 4. С. 62–71.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-62-71>
11. Структурна трансформація економіки міст Західного регіону України: передумови, чинники та особливості : наукова доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор М. І. Мельник. Львів, 2020. 163 с.

REFERENCES

- Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti. <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
- Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
- Holovne upravlinnia statystyky v Chernivetskii oblasti. <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>

- Holovne upravlinnia statystyky v Ivano-Frankivskii oblasti. <http://www.ifstat.gov.ua/>
- Holovne upravlinnia statystyky v Rivnenskii oblasti. <http://rv.ukrstat.gov.ua/>
- Holovne upravlinnia statystyky v Zakarpatskii oblasti. <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/>
- Hordopolov, V. Yu. "Suchasnyi stan zovnishnyoekonomichnoi diialnosti rezydentiv Ukrainy" [Current Status of Foreign Resident of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*. 2016. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5264>
- "Promyslovyi kompleks m. Ivano-Frankivska u 2017 rotsi" [Industrial Complex of Ivano-Frankivsk in 2017]. <http://www.mvk.if.ua/uploads/files/47990.pdf>
- Strukturna transformatsiia ekonomiky mist Zakhidnoho rehionu Ukrainy: peredumovy, chynnyky ta osoblyvosti : naukova dopovid [Structural Transformation of the Urban Economy of the Western Region of Ukraine: Preconditions, Factors and Features: A Scientific Report]. Lviv: NAN Ukrainy. DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnyoho NAN Ukrainy», 2020.
- Zhabynets, O. I. "Zovnishnia torhivlia tovaramy v mistakh oblasnoho znachennia Zakhidnoho rehionu Ukrainy: tendentsii ta strukturni zminy" [The Foreign Trade in Goods in Cities of Regional Significance in the Western Part of Ukraine: Tendencies and Structural Changes]. *Biznes Inform*, no. 8 (2019): 26-33.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-8-26-33>
- Zhabynets, O. I., and Sukhyi, O. O. "Mista oblasnoho znachennia u mizhnarodnii torhivli posluhamy v umovakh hlobalizatsii: rehionalnyi zriz" [Cities of Regional Significance in International Trade in Services under Globalization: Regional Cross-Section]. *Problemy ekonomiky*, no. 4 (2019): 62-71.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-62-71>